

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ
ΕΝΙΑΙΑΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2020-2021
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΕΜΠΤΗ, 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ - Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β005

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ: 90΄ λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα στα Ελληνικά.

I. <i>Serena nocte luna defecerat;</i>	2
ob <u>repentinum</u> <i>monstrum</i> terror animos <i>militum</i> invaserat	3
et exercitus fiduciam amiserat.	2
Tum Sulpicius Gallus <u>de caeli ratione</u>	2
et de <u>stellarum</u> statu ac motibus disputavit	2
eoque <u>modo</u> exercitum alacrem in pugnam misit.	2
Quia ille metum exercitus vicerat,	3
imperator adversarios <u>vincere</u> potuit!	3
(Λατινικά Λυκείου, XIII - ελαφρά διασκευή)	
ΣΥΝΟΛΟ	19

II. <i>Germani non student <u>agriculturae</u>;</i>	2
<i>lacte et carne nutriuntur.</i>	2
<i>Locis frigidissimis <u>pelles</u> solum habent</i>	2
et <u>in fluminibus</u> lavantur.	1
Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur	3
cum vitae necisque potestate.	2
Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt:	2
ephippiorum usus <i>res turpis</i> habetur.	2
(Λατινικά Λυκείου, XV - ελαφρά διασκευή)	
ΣΥΝΟΛΟ	16

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 65)**

1. α) Από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

student	⇒	Στούντιο
agriculturae	⇒	αγρός – κουλτούρα
lacte	⇒	γάλα, λακτόζη
carne	⇒	καρναβάλι
solum	⇒	σόλο
lavantur	⇒	λαβομάνος
magister	⇒	μάγιστρος, μαέστρος, μάστορας
necisque	⇒	νεκρός
ephippiorum	⇒	ίππος, έφιππος

Μονάδες 1 + 1
(Μονάδες 2)

β) Να γράψετε μία (1) ετυμολογικώς και σημασιολογικώς συγγενή λέξη, προερχόμενη από κάποια από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες, δηλώνοντας και τη γλώσσα προέλευσης (αγγλική ή γαλλική ή γερμανική ή ισπανική ή ιταλική), για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του πρώτου κειμένου που δόθηκε για μετάφραση.

- i. nocte
- ii. militum

Λατινική λέξη		Αγγλική	Γαλλική	Γερμανική	Ισπανική	Ιταλική
nocte	⇒	night	nuit	nacht	noche	notte
militum	⇒	military	militaire	militär	militar	militare

Μονάδες 1 + 1
(Μονάδες 2)

2. Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄ (δηλώνονται με πλάγια γράμματα στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση). Στη στήλη Β΄ περισεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. <i>Serena</i>	1. ονομαστική πληθυντικού
β. <i>monstrum</i>	2. αιτιατική ενικού
γ. <i>militum</i>	3. αφαιρετική πληθυντικού
δ. <i>Locis</i>	4. αφαιρετική ενικού
ε. <i>pelles</i>	5. γενική ενικού
στ. <i>res</i>	6. ονομαστική ενικού
	7. δοτική ενικού
	8. γενική πληθυντικού
	9. αιτιατική πληθυντικού

α. <i>Serena</i>	⇒	4. αφαιρετική ενικού	Μον. 0,5
β. <i>monstrum</i>	⇒	2. αιτιατική ενικού	Μον. 0,5
γ. <i>militum</i>	⇒	8. γενική πληθυντικού	Μον. 0,5
δ. <i>Locis</i>	⇒	3. αφαιρετική πληθυντικού	Μον. 0,5
ε. <i>pelles</i>	⇒	9. αιτιατική πληθυντικού	Μον. 0,5
στ. <i>res</i>	⇒	6. ονομαστική ενικού	Μον. 0,5

(Μονάδες 3)

3. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση).

luna, *repentinum*, *de ratione*, *stellarum*, *modo*, *vincere*, *agriculturae*, *in fluminibus*

(Μονάδες 8)

<i>luna</i>	⇒	Υποκείμενο [μονάδα 0,5] στο <i>defecerat</i> [μονάδα 0,5]
<i>repentinum</i>	⇒	Επιθετικός προσδιορισμός [μονάδα 0,5] στο <i>monstrum</i> [μονάδα 0,5]
<i>de ratione</i>		Εμπρόθετος προσδιορισμός [μονάδα 0,5] της αναφοράς [μονάδα 0,5]
<i>stellarum</i>	⇒	Γενική υποκειμενική [μονάδα 1] (στο <i>statu ac motibus</i>)

modo	⇒	Αφαιρετική του τρόπου ή Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου [μονάδα 1]
vincere	⇒	Τελικό απαρέμφατο [μονάδα 0,5], Αντικείμενο [μονάδα 0,25] στο rotuit [μονάδα 0,25]
agriculturae	⇒	Αντικείμενο [μονάδα 0,5] στο student [μονάδα 0,5]
in fluminibus	⇒	Εμπρόθετος προσδιορισμός [μονάδα 0,5] στάσης σε τόπο [μονάδα 0,5]

4. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

i. defecerat: στο β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρατατικού και μέλλοντα deficiebatis, deficietis	Μονάδες 1 + 1
ii. invaserat: στο β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα και υποτακτικής υπερσυντελικού invadis, invasisses	Μονάδες 1 + 1
iii. nutriuntur: στο γ' πρόσωπο ενικού υποτακτικής ενεστώτα και παρατατικού στην ίδια φωνή nutriatur, nutriretur	Μονάδες 1 + 1
iv. lavantur: στο α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρακειμένου και συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή lauti (ή lavati) sumus, lautī (ή lavatī) erimus	Μονάδες 1 + 1
v. habetur: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρατατικού και υπερσυντελικού στην ίδια φωνή haberentur, habitae essent	Μονάδες 1 + 1

(Μονάδες 10)

5. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στον αντίθετο αριθμό.

i. Carne nutriuntur et in fluminibus lavantur.

Carnibus nutritur et in flumine lavatur.

Μονάδες 4 x 0,5

ii. Ille disputavit et exercitum alacrem in pugnam misit.

Illi disputaverunt et exercitus alacres in pugnas miserunt.

Μονάδες 6 x 0,5

(Μονάδες 5)

6. Να αντιγράψετε τις παρακάτω προτάσεις συμπληρώνοντας τα κενά με τον κατάλληλο τύπο της λέξης που βρίσκεται στην παρένθεση.

- i. Nauta in **epistula** (epistula, ενικός) narrat de **bellis** (bellum, πληθυντικός).
- ii. **Milites** (Miles, πληθυντικός) virum **ferocem** (ferox) ceperunt.
- iii. Ille dicit populum consules **pravissimos** (pravissimus) non **amavisse** (amo, παρακείμενος).

Μονάδες 6 x 1

(Μονάδες 06)

7. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί.

- i. Civitas sine leges non stat.

Σφάλμα: **leges**

Μονάδα 0,5

Διόρθωση: **legibus**

Μονάδα 0,5

- ii. Monumentum eius, qui sacrum est, pro templo habebat.

Σφάλμα: **qui**

Μονάδα 0,5

Διόρθωση: **quod**

Μονάδα 0,5

(Μονάδες 2)

Αν δοθεί ορθά μόνο η διόρθωση του σφάλματος ⇒ δίνεται ολόκληρη η μονάδα.
Αν δοθεί μόνο το σφάλμα ⇒ δίνεται μόνο 0,5 μον.

8. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη της πρότασης σε παθητική.

- i. Romani revocabunt eum in Italiam.

Is in Italiam a Romanis revocabitur.

Μονάδες 4 x 0,5

- ii. Magnae civitates ab adversariis deletae sunt.

Adversarii (-i) magnas civitates deleverunt.

Μονάδες 4 x 0,5

(Μονάδες 4)

9. Να υποδείξετε πού πρέπει να τονιστούν οι ακόλουθες λέξεις, οι οποίες βρίσκονται στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, και να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

- i. amiserat: τονίζεται η προπαραλήγουσα [Μονάδα 0,5], γιατί στην οριστική υπερσυντελικού η ποσότητα συλλαβής είναι σταθερά βραχεία κι έτσι ο τόνος μεταφέρεται στην προπαραλήγουσα [Μονάδα 0,5].
- ii. nutritur: τονίζεται η παραλήγουσα [Μονάδα 0,5], επειδή είναι φύσει μακρά (καθώς ακολουθούν δύο σύμφωνα), κι όταν είναι μακρά τονίζεται [Μονάδα 0,5].

(Μονάδες 2)

10. α) Σε ποια μάχη αναφέρεται το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση και ποιο αποτέλεσμα είχε;

Το κείμενο αναφέρεται στη μάχη του Ρωμαίου στρατηγού Αιμίλιου Παύλου κατά του βασιλιά της Μακεδονίας Περσέα. Η μάχη είχε ως αποτέλεσμα τη νίκη του Αιμίλιου Παύλου [Μονάδα 1] [μάχη της Πύδνας].

β) Πώς ξαναβρήκαν οι στρατιώτες το χαμένο ηθικό τους;

Οι στρατιώτες ξαναβρήκαν το χαμένο ηθικό τους, όταν ο αστρονόμος και ύπαρχος Γάλλος, ένας πολύ μορφωμένος άνδρας, τους εξήγησε με απλό και λογικό τρόπο τις διάφορες φάσεις της σελήνης και τις κινήσεις των άστρων, φαινόμενα απόλυτα φυσιολογικά που δεν θα έπρεπε καθόλου να τους τρομοκρατούν [Μονάδα 1].

(Μονάδες 2)

11. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Numerus civium a hostibus interfectus est. Multi adducti timore fugiunt et fortunam suam deplorant. Vis virorum magna est. Dux pergīt ad urbem et iubet arma deleri. Exercitus imperatori traditus est et quidam vulnerati sunt.

Αριθμός πολιτών σκοτώθηκε από τους εχθρούς. Πολλοί οδηγημένοι / παρακινημένοι από φόβο φεύγουν και θρηνούν την τύχη τους. Η δύναμη / βία των ανδρών είναι μεγάλη. Ο αρχηγός κατευθύνεται προς την πόλη και διατάζει να καταστραφούν τα όπλα. Ο στρατός παραδόθηκε στον στρατηγό και μερικοί / κάμποιοι τραυματίστηκαν.

Κάθε ορθά αποδοθείσα λέξη στα ελληνικά [γραμματικά και συντακτικά] βαθμολογείται με 0,25.

(Μονάδες 9)

12. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Ο βασιλιάς έλεγε ότι οι άνθρωποι λόγω της ειρήνης χαίρονταν και ότι δεν αγαπούσαν τους κινδύνους. Εξέλεγαν άρχοντες και ήταν υπηρέτες τους. Όλοι τιμούσαν την ομόνοια και τη δικαιοσύνη.

Λεξιλόγιο

ειρήνη: pax, pacis (θηλ.)

Rex dicebat homines propter/ob (ex) pacem (pace) gaudere et pericula non amare.
Magistratus creabant et servi eorum erant. Omnes concordiam et iustitiam honorabant.

Κάθε ορθά αποδοθείσα λέξη στα λατινικά [γραμματικά και συντακτικά] βαθμολογείται με 0,5. Οι λέξεις **non** και **et** παίρνουν 0,25 (το **et**: μία φορά).
(Μονάδες 18 x 0,5)

(Μονάδες 9)

– ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ –